

COLLECT

KUNST & ANTIK JOURNAAL

beeldhouwer

Pieter Xavery

CANALETTO

en de triomf van het licht

30 jaar tussen

KUNST & KITSCH

Biennale
van Venetië

Maandblad
verschijnt niet in januari, juli en augustus
20ste jaargang
MEI 2015 / NR 4 - €4,95
P 708152

BP 8 710966 60444 1

Papier in de hoofdrol

Nederlandse papierkunst van NU

Papier: in de vorm van boeken, bladen, kranten en folders is het niet uit ons leven weg te denken. Maar dit alledaagse materiaal kan ook op een heel andere manier gebruikt worden. Voor kunstenaars is het een grondstof met haast onbegrensde mogelijkheden. Sterke staaltjes daarvan zijn te zien in de tentoonstelling 'Papier in de hoofdrol - Nederlandse papierkunst van NU', in het Gorcums Museum van 2 mei t/m 13 september 2015. Een expositie met recent werk van meer dan 20 Nederlandse kunstenaars, van ingetogen tot extravert.

Museum Rijswijk dat tweejaarlijks een succesvolle papiertentoonstelling organiseert, adviseerde bij de samenstelling van de veelzijdige expositie in het Gorcums Museum.

TEKST: **ROB KRESZNER**

Een bezoek aan de tentoonstelling, die globaal is ingedeeld in de thema's *Mens*, *Fantasie* en *Natuur*, is een wandeling door een wonderlijke wereld van papier waarbij je verbaasd staat van de veelheid aan vormen, kleuren en technieken. In de naam van de expositie wordt de parallel getrokken met acteurs en actrices die met gebruikmaking van hun veelzijdige talent

steeds weer opnieuw geloofwaardige personages verbeelden: Papier in de hoofdrol.

Mens

Ingetogen, maar van een grote zeggingskracht is het werk van **Peter Bes**. Als een 'ruimtelijk portrettist' maakt hij manshoge figuren, opgebouwd uit kartonnen tapijttrollen, passe-partoutkarton

en vellen papier. Zijn 'modellen' zijn doorgaans eenzame zielen, zoals ontheemde Oost-Europeanen of emigranten. De blues, gevat in papier. Aanvankelijk waren het portretten van schrijvers, filmacteurs en jazzmusici; later ook staande, bijna levensgrote figuren van voorbijgangers, seizoenarbeiders en blues- en soulmusici. Werken met papier is voor Bes een middel om zijn visie op de werkelijkheid vorm te geven.

Ook **Kuin Heuff** laat zich inspireren door 'de mens'. Zij schildert portretten op vaak reusachtig formaat. Daarna versnijdt zij het werk, waarbij het mes de kwaststreken volgt. Het geschilderde beeld wordt daarmee deels weggenomen tot een kern overblijft, bestaande uit een fascinerend lijnenspel.

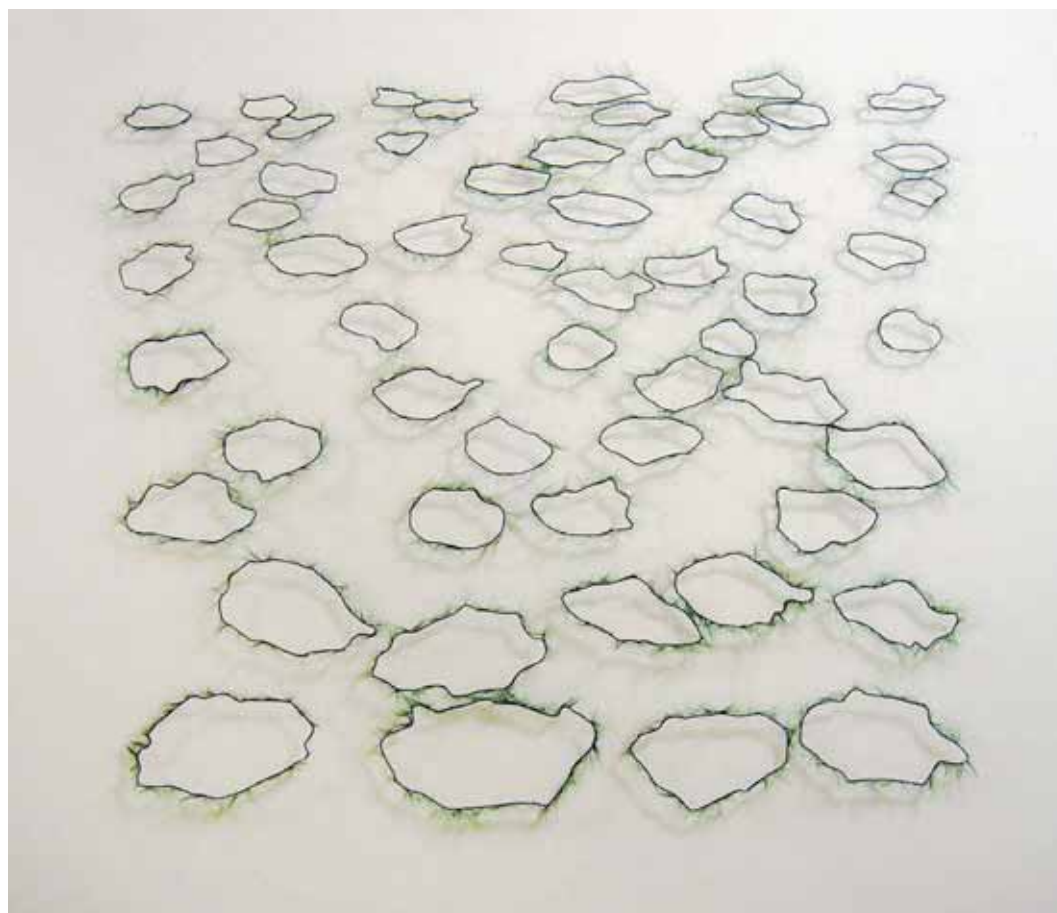
Fantasie

Vrolijk is onder meer het werk van **Boukje Voet**. Zij is gek op boeken, niet om te lezen, maar om ze door middel van snijden, knippen en scheuren te transformeren tot nieuwe objecten waarbij de vorm vaak verwijst naar de inhoud van het boek. Door het papier daarna weer te plakken en te krullen bouwt ze de boeken om tot volumineuze boeksculpturen. Zo toverde zij het boek 'Bloemen, Grassen en Takken' om tot een tere rangschikking van tak- en bloemvormen.

Van **Henriëtte Santing** is *Branding verticaal* te bewonderen. Zij gebruikt diverse papersoorten als bugra, ingres, kozo, tijdschriften, kranten, schetspapier en folie. Het kunstwerk bestaat uit twee reusachtige 'slingers' die - met een hoogte van 250 cm - bezit nemen van de ruimte.

Verrassend zijn de werken van **Helene Briels** die bestaan uit met acrylverf beschilderde ruitvormige of vierkante stukjes aquarelpapier die in een vierkant op een witte plaat zijn geplakt. Doordat de papiertjes gevouwen zijn, worden het kleine ruimtelijke vormpjes. Hierdoor hebben ze niet alleen een voorkant maar ook een achterkant en zijkanten. Zo kan het werk vanaf de ene zijde worden gezien als een kleurverloop in blauw en vanaf de andere zijde als een geel vlak. Daarbij reflecteren de kleuren op de witte ondergrond waardoor je de indruk krijgt dat het werk zelf licht geeft.

Marian Bijlenga maakt objecten en ontwikkelt structuren. Zij is gefascineerd door sporen: aangevreten blad, gescheurd wegdek, spijkergaten in een wand, plekken van slijtage, kauwgom op de muur, het patroon van stoelpoten in een zachte vloer... Haar werk bestaat uit stippen en lijnen die met materialen als paardenhaar, papier en stof zijn verbonden tot transparante structuren, zwevend voor de wand. Of zoals ze zelf zegt: 'Ik maak tekeningen in de ruimte.'

Marian Bijlenga:
"Ik maak tekeningen
in de ruimte."

linkerpagina
Martine Horstman, 'Krans'.

boven
Kuin Heuff, 'lan'.

links
Marian Bijlenga, 'Waterland'.

In haar beeldend werk is **Martine Horstman** op zoek naar sterke, beweegbare en uitdagende constructies van papier. Haar keuze voor papierkunst van Boomerang kaarten komt daaruit voort. Deze kaarten zijn gratis verkrijgbaar in cafés, bioscopen en scholen. Zij zijn vooral hip en de vormgeving is doorgaans kleurig en contrastrijk. Martine snijdt en vouwt de kaarten totdat een harmonicavorm ontstaat. In de tussenruimtes valt licht naar binnen dat een verrassend effect aan de buitenkant oplevert. Haar objecten kunnen gezien worden als autonoom beeld en als sieraad.

Natuur

Nikki van Es tracht in haar werk de structuur en samenhang van de natuur te doorgronden. Ze legt plantstructuren bloot in een poging door het detail het grotere geheel te begrijpen. Het werk vormt een combinatie van verbeelding en wetenschappelijke observatie. De transparantie geeft haar de gelegenheid om beide zijden van het papier te benutten met de samenhang tussen de boven- en onderkant van een blad. Door een tekening tegen het licht te houden wordt de inhoud prijsgegeven.

Johnny Beerens bouwt zijn werken op uit zelf geschept aquarelpapier. Met behulp van een zogenaamde Hollander, een speciale maalkuip naar een model stammend uit de zeventiende eeuw, maakt hij pulp. Door diverse materialen zoals schelpen, schelpengruis, fossiele haaiantanden, vulkanisch zand en stukken nylondraad afkomstig van aangespoelde visnetten tijdens het schepproces in de pulp te verwerken geeft hij structuur aan het papier. Met verschillende stukken aquarelpapier bouwt hij het beeld laag voor laag op. Daarnaast worden delen van het werk geschilderd: traditionele en ambachtelijke technieken binnen één werk verenigd.

Sinds eind jaren zeventig is papier in het werk van **Sjef Henderickx** een vaak voorkomend materiaal. Tijdens zijn verblijf in New York in 1980 scheurde hij fragmenten van affiches van muren in beroemde straten en maakte daar kleine objecten van in zijn kleine kamertje in het beroemde Chelsea Hotel. Als een archeoloog van het recente verleden gebruikt hij papierbrij als 'cultuurcompost' van het heden en maakt er nieuwe beelden mee als

boven
Boukje Voet, 'Boek'.

rechts
Johnny Beerens, 'Oculus Mundi'.

rechterpagina boven
Peter Bes, 'The Crossing'.

rechterpagina onder
Jan Eric Visser, 'Wandobject, zonder titel'.

‘geheugentheaters’ waarin door associatief kijken verschillende verhaallijnen ontstaan.

De natuur speelt ook een grote rol in het werk van **Frits Achten**. Met papierpulp en lijm bouwt hij laag voor laag aan zijn wonderlijke creaturen die in de museumzaal tot leven lijken te komen.

De monumentale structuur van een eeuwenoude kerk heeft voor **Katrien Vogel** dezelfde waarde als het nest van de zwaluw die er onder de dakpannen haar toevlucht heeft gezocht. Dergelijke natuurlijke bouwsels zijn licht en sterk, kwetsbaar en toch beproefd. Papier herbergt dezelfde eigenschappen. Het laat zich manipuleren, met behoud van deze intrinsieke kwaliteiten. Uit haar handen ontstaan (aan)groeiprocessen opgebouwd uit papier, bewerkt met potlood.

Deelnemende kunstenaars Frits Achten, Johnny Beerens, Mariëlle van den Bergh, Peter Bes, Marian Bijlenga, Helene Briels, Nikki van Es, Sjeff Henderickx, Kuin Heuff, Martine Horstman, Joris Kuipers, Ayuk Kuperus, Couzijn van Leeuwen, Hans Meertens, NewspaperWood, Beldien Nieuwenhuizen, Jacqueline Overberg, Henriëtte Santing, Marian Smit / Maurice Christo van Meijel, Jan Eric Visser, Boukje Voet, Katrien Vogel en Marleen van Wijngaarden.

Meer weten

Bezoeken

‘Papier in de hoofdrol
Nederlandse papierkunst van NU’
Gorcums Museum
Grote Markt 17
Gorinchem
02-05 t/m 13-09

Rond de tentoonstelling organiseert het Gorcums Museum een scala aan activiteiten.
Zie voor actuele informatie
www.gorcumsmuseum.nl